

OCHRANA SPOTREBITEĽA – POSTREHY Z DRUHEJ STRANY

KTO (ČO) JE „SPOTREBITEĽA“

- Nie je to vulgarizmus
- Nie je to chránený živočích
- Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. (§ 52 ods. 4 OZ)
- Spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, zamestnania alebo povolania (§ 2 písm. a) zákona č. 250/2007 Z.z.)

Ide teda o každého občana, ktorý kupuje výrobky alebo služby pre svoju osobnú potrebu.

Rozsudok Súdneho dvora EU vo veci Hofsoe (C-106/17) – I. časť

➤ Výrok:

Článok 13 ods. 2 v spojení s článkom 11 ods. 1 písm. b) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Nariadenie Brusel I) sa má vykladať v tom zmysle, že sa naň nemôže odvolávať fyzická osoba, ktorej podnikateľská činnosť spočíva najmä v uplatňovaní nárokov na náhradu škody voči poisťiteľom a ktorá na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzavretej s účastníkom dopravnej nehody uplatňuje túto pohľadávku podaním žaloby na určenie zodpovednosti za škodu voči poisťiteľovi osoby zodpovednej za dopravnú nehodu so sídlom v inom členskom štáte ako v členskom štáte bydliska poškodeného, na súde členského štátu bydliska poškodeného.

- Návrh na začatie prejudiciálneho konania podal poľský vnútroštátny odvolací súd rozhodujúci o právomoci poľského súdu. Na území Nemecka došlo k dopravnej nehode spôsobenej nemeckou štátnou príslušníčkou, ktorá mala uzavreté poistenie zodpovednosti za škodu u nemeckého poisťovateľa. Majiteľom poškodeného motorového vozidla bola fyzická osoba s domicilom v Poľsku. Majiteľ poškodeného motorového vozidla si následne prenajal náhradné motorové vozidlo a žiadal od poisťovateľa preplatenie nákladov za prenájom.

Hofsoe (C-106/17) – II. časť

- Keďže náklady za prenájom motorového vozidla neboli poisťovateľom priznané v plnej výške, došlo k postúpeniu pohľadávky spočívajúcej v nenahradených nákladoch za prenájom motorového vozidla, a to na pána Hofsoe, ktorý vykonával podnikateľskú činnosť v Poľsku. V rámci tejto činnosti pán Hofsoe na základe cesie pohľadávky uplatnil na poľskom súde nárok na náhradu škody voči nemeckému poisťovateľovi, ktorý inak prináleží poškodenému.
- Na základe Nariadenie Brusel I má byť slabší účastník v oblasti poistenia, spotrebiteľských a pracovných zmlúv chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia jeho záujmy ako všeobecné normy. Nariadenie Brusel I umožňuje „**poškodenému**“ podať žalobu voči zahraničnému poisťovateľovi na domovskom súde podľa miesta svojho bydliska.
- Poľský vnútroštátny civilný kódex zakotvuje cedovanie pohľadávok, ako aj možnosť uplatnenia nároku na náhradu škody z rámca poistenia zodpovednosti za škodu priamo voči poisťiteľovi obdobne ako slovenské právo. Podľa poľského vnútroštátneho práva, pri postúpení prechádzajú s pohľadávkou na nadobúdateľa rovnako aj všetky **súvisiace práva**.

Hofsoe (C-106/17) – III. časť

- Požíva postupník, ktorý nadobudol pohľadávku voči poisťovateľovi od poškodeného naďalej status poškodeného ako slabšieho účastníka so všetkými oprávneniami?
- Predmetom prejudiciálnej otázky bol výklad pojmu „poškodený“ v intenciách Nariadenia Brusel I, ktorého cieľom je *inter alia* chrániť slabšieho účastníka prostredníctvom noriem právomoci.
- Súdny dvor EU najskôr poukázal na obsiahlu judikatúru, v zmysle ktorej neexistuje dôvod pre osobitnú ochranu, pokiaľ ide o vzťahy medzi podnikateľskými subjektmi v odvetví poisťovníctva, keďže u žiadneho z nich nemožno predpokladať, že sa nachádza v slabšom postavení vo vzťahu k druhému (napr. GIE Réunion européenne a i., C-77/04, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, SOVAG, C-521/14).
- Verdikt Súdneho dvora EU spočíval v závere, že osobe, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť v oblasti uplatňovania nároku z pohľadávok na poistné plnenie ako postupník (v danom prípade pán Hofsoe), ktorý získal uvedené pohľadávky na základe zmluvy, **nemožno priznať nárok na osobitnú ochranu**, ktorou je *forum actoris*.

Hofsoe (C-106/17) – IV. časť

- Súdny dvor EU vo veci Schrems (C-498/16) vyvodil záver, že do osobitného režimu právomoci súdu stanoveného Nariadením Brusel I v oblasti ochrany spotrebiteľa ako slabšieho účastníka zmluvy patria **len zmluvy uzavreté mimo a nezávisle od akéhokoľvek podnikania alebo povolania**, ktorých jediným cieľom je **uspokojiť vlastnú súkromnú potrebu jednotlivca**, pričom takáto ochrana nie je odôvodnená v prípade zmluvy, ktorej účelom je výkon podnikania alebo povolania.
- Z toho vyplýva, že osobitné pravidlá stanovenia právomoci sú založené na úsilí o ochranu spotrebiteľa ako ekonomicky slabšieho a právne menej skúseného účastníka zmluvy, než je jeho zmluvná protistrana. **Spotrebiteľ je chránený výslovne iba vtedy, ak je v konaní osobne žalobcom alebo žalovaným.** Preto žalobca, ktorý nie je sám zmluvnou stranou dotknutej spotrebiteľskej zmluvy, nemôže mať nárok na právomoc súdu vo veciach spotrebiteľských zmlúv.

TIETO ÚVAHY SA MUSIA UPLATNIŤ AJ S OHĽADOM NA SPOTREBITEĽA, KTORÉMU BOLI POSTÚPENÉ NÁROKY OD INÝCH SPOTREBITEĽOV.

Rozsudok NS ČR sp. zn. 25 Cdo 712/2011 – I. časť

- Okolnosť, že poškodený náklady na náhradné vozidlo fakticky nevynaložil, ale čerpal prostriedky na prenájom vo forme úveru od prenajímateľa a pohľadávku z úveru prenajímateľovi postúpil, nemožno jednostranne hodnotiť ako podnikateľský koncept ústretový voči poškodenému, ale je nutné zvažovať, či nejde o využitie nepriaznivej situácie poškodeného k získaniu neprimeraného zisku na úkor poisťovateľa a v konečnom dôsledku na úkor poistencov povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel.
- Parazitujúca kombinácia klasických služieb autoopravovní v spojení s následným prenájomom náhradných motorových vozidiel.
- *Modus operandi* spočívajúci v dohodnutom nezaplatení faktúry za prenájom náhradného motorového vozidla zo strany poškodeného prenajímateľovi a následnom postúpení pohľadávky poškodeného voči poisťovateľovi na prenajímateľa.

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 1983/2014 – II. časť

- Predmetom konania bolo posudzovanie správnosti výkladu právnej normy upravujúcej zánik poistenia v prospech spotrebiteľa v intenciách jeho subjektívnej, resp. objektívnej priaznivosti.
- Generálny pro-spotrebiteľský výklad versus modulácia pro-spotrebiteľského výkladu v závislosti od jeho kauzálnych dôsledkov na právne postavenie konkrétneho spotrebiteľa v konkrétnej situácii (*ad hoc*).
- Ak je právny predpis vykladaný podľa jeho účelu, ktorým je ochrana spotrebiteľa, je potrebné posudzovať tento účel **vo všeobecnej rovine**, z pohľadu záujmov charakteristických pre spotrebiteľov ako skupinu (množinu ľudí) vymedzenú určitými typickými vlastnosťami, s ktorými sa spája určité právne postavenie v právnych vzťahoch.
- Špeciálnu (zvýšenú) ochranu, ktorú si táto skupina z pohľadu verejného záujmu zasluhuje, potom zákonodarca poskytuje jednotlivcom patriacim do tejto skupiny s ohľadom na jej typický spoločný záujem. Na prípady, keď je záujem určitého jednotlivca vzhľadom k osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu odlišný od záujmu pre množinu spotrebiteľov typického, dosť dobre pamätať nemožno.

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 1983/2014 – III. časť

- Právny predpis obsahuje všeobecne záväzné pravidlo správania sa **nie je ho možné vykladať** striedavo raz tak, inokedy práve naopak, **podľa toho, čo je práve pre ten ktorý subjekt v postavení spotrebiteľa priaznivejšie** vzhľadom k špecifickým okolnostiam, toho ktorého prípadu.
- *Mutatis mutandis*, nemôže byť rovnaká právna norma raz kogentná, prípadne jednostranne kogentná a inokedy dispozitívna, a to v závislosti od dôsledkov majúcich výlučne pre spotrebiteľa.

OPAČNÉ POŇATIE BY BOLO V ROZPORE S POŽIADAVKOU PRÁVNEJ ISTOTY, AKO AJ S FUNKCIOU PRÁVA AKO NÁSTROJA REGULÁCIE VZŤAHOV.

Zákon č. 343/2018 Z. z. – I. časť

➤ Znenie doplneného ustanovenia § 54a Občianskeho zákonníka:

*Premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy **nemožno vymáhať** a ani ho platne zabezpečiť; ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, nahradiť ho novým právom alebo **obnoviť jeho vymáhateľnosť** možno len na základe právneho úkonu dlžníka, ktorý o premlčaní vedel.*

➤ Novela Občianskeho zákonníka by mala reflektovať na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 11/2016-60 zo dňa 07.02.2018, ktorým bolo rozhodnuté o ústavnej nekonformnosti nasledujúceho znenia ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov:

Orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

Zákon č. 343/2018 Z. z. – II. časť

- Účinnosť legislatívnej úpravy od 05.12.2018.
- Zjavné nenaplnenie obsahu apelu Ústavného súdu Slovenskej republiky na zákonodarcu pri prijatí novely.
- Interpretáčné problémy pri aplikácii legislatívne zakotvených pojmov „nemožno vymáhať“ a „obnoviť jeho vymáhateľnosť“.
- Dva rôzne výklady vymáhateľnej pohľadávky:
 - i) vymáhateľná pohľadávka = pohľadávka uplatniteľná v súdnom konaní,
 - ii) vymáhateľná pohľadávka = pohľadávka už priznaná exekučným titulom.

OCHRANA SPOTREBITEĽA

- Limitácia ochrany spotrebiteľa všeobecne.
- Autonómia vôle a rovnosť subjektov
- Nastavenie kritérií a podmienok pre hodnotenie spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany. Nie je možné aplikáciu právnych noriem na ochranu spotrebiteľa uskutočňovať selektívne.
- Interakcia medzi ochranou spotrebiteľa a uplatňovaním zásady rovnosti. Nie je možné dospieť k záveru, že ochrana spotrebiteľa umožňuje aplikáciu akéhokoľvek ustanovenia len s odôvodnením, že je pre spotrebiteľa výhodnejšie. Uvedený záver by vnášal do právnych vzťahov značnú neistotu a znamenal by tiež výrazný zásah do zásady rovnosti účastníkov týchto vzťahov
- Neproporčné zásahy do zmluvnej slobody.

OCHRANA SPOTREBITEĽA

- Nízka frekvencia vystupovania spotrebiteľa v pozícii žalobcu nie je symptómom nerovnováhy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán.
- Ochrana spotrebiteľa má svoje medze a nemožno ju posudzovať ako obranu ľahkovážnosti a nezodpovednosti spotrebiteľa. Taký postup orgánov ochrany práva je nielenže absolútne „nevýchovný“, ale aj absurdný a v rozpore so zásadou rovnosti vigilantibus iura, neminem laedere, ktoré by mali v podstate platiť aj pre spotrebiteľa;

Opakom je potom neprípustné zvýhodňovanie dlžníka oproti veriteľovi, ktorému inak reálne hrozí riziko nevykonalia nároku bez akéhokoľvek príslušenstva voči dlžníkovi, ktorý sa tak neoprávnene obohacuje na jeho úkor.

ZÁVER

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

